

Zorgwandeling Hoegaarden

In elke gemeente is er een organisatie of een individu die een bijzondere rol hebben gespeeld in de (zorg)geschiedenis.

Vertrek van de wandeling aan het toeristisch infopunt (naast Kapittelhuys)

Afstand 3,2 km

Toegankelijk voor rolstoelgebruikers en kinderwagens

Ik erfgoed

1) Het **Kapittelhuys (Zorg voor mensen uit kansengroepen)** was tot aan het einde van de 18de eeuw een boerderij met pastorij. De mannen en vrouwen op de foto poseren op de foto in een tuin vol uitheemse planten. De vzw Tuinen van Hoegaarden stapt mee in het sociale tewerkstellingsproject om mensen uit kansengroepen en leerlingen uit het bijzonder onderwijs een kans te geven in het arbeidscircuit.

De wandeling eindigt ook op dit punt.

We lopen de tuinen uit richting Gemeenteplein met de mooie geklasseerde kiosk.

2) Naast de kiosk zien we de **oude waterpomp (zorg voor basisbehoeften)**. In elk dorp of stad was er een gemeenschappelijke pomp met gratis watervoorziening, meestal op een plein of andere centrale plek. Eind 19de eeuw werden in de westerse landen in verstedelijkte gebieden op grote schaal waterleidingen aangelegd.

De arduinen waterpomp, die nu bijna 2 eeuwen deel uitmaakt van het Gemeenteplein, werd gebouwd in 1818 onder het burgemeesterschap van Philippe de Zangré. Talrijke vrouwen uit de omliggende straten zakten af naar het Gemeenteplein om hun stopen en emmers te vullen met drinkwater (zie foto).

We wandelen verder op het Gemeenteplein naar beneden naar de Gasthuisstraat.

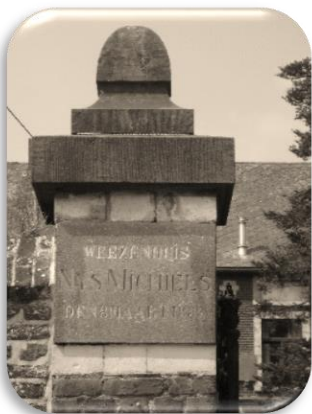
Vroeger heette deze straat Gasthuys Straete, het gasthuis stond aan de rechterkant naar de beek toe; ook de panden ten noorden ervan behoorden tot het gasthuis.

3) Sint-Eligiushuis. Nu is gasthuis synoniem voor ziekenhuis, maar in de 16de en 17de eeuw was het een gasthuis, een soort afspanning voor pelgrims en arme en vermoeide reizigers. Het was ook wel een huis tot opname en verpleging van armen. Het gebouw werd in de jaren '50 gesloopt.

Op het einde van de Gasthuisstraat draaien we naar rechts, de Stoopkensstraat in. De naam komt van het Franse Rue des Cruchons (=kruikje). We wandelen tot huisnummer 82.

4) Oud wezenhuis. In 1883 liet Alexander Nijs zijn huis en goederen na aan de Commissie voor Openbare Onderstand (het huidige OCMW) voor de oprichting van een weeshuis. Het heeft eigenlijk zijn bestemming gemist, want reeds tijdens de 1ste wereldoorlog (1914 – 1918) moest het dienst doen als ravitailleringscentrum (centrum om in levensmiddelen te voorzien, de huidige voedselbanken). Tot 1995 hield Kind & Gezin er de “weeg” voor jonge moeders met hun kindjes. Tegenwoordig is dit gebouw het gemeenschapscentrum van Hoegaarden. Socio-culturele verenigingen houden hier hun repetities, hun vergaderingen, workshops, De gelijkvloerse verdieping wordt ingenomen door een jeugdhuis en op de 1ste verdieping bevinden zich ook de leslokalen van het filiaal van de muziekacademie. Achteraan het gebouw zijn er 8 noodwoningen waarvan 5 als lokaal opvanginitiatief voor vluchtelingen. Het gebouw vervult nu dus opnieuw zijn sociale functie.

We lopen een klein stukje voorbij dit gebouw en slaan links de betonweg op omhoog tot aan een kruisweg en volgen daar naar rechts.

Aangekomen op de drukke steenweg Tienen Hoegaarden keren we naar links en steken na 100 m de straat over.

Langs de hoge gietijzeren poort wandelen we het domein van het klooster Mariadal binnen. Voor het monumentale gebouw draaien we naar links.

5) Sint-Rochuskapel. Deze kapel bevindt zich in het domein Mariadal. De gewezen kloosterkerk van de Paters Bogaarden werd gebouwd in de 2de helft van de 18de eeuw en is opgetrokken in baksteen met lijstwerk en hoekkettingen in Gobertangesteent. Een steen bij de ingang verwijst naar het begin van de bouwwerken. Sint-Rochus is de patroonheilige van deze kapel en hij werd aanbeden tegen de pest.

De ingang naar de kapel bevindt zich in het portaal.

Met het stucwerk van het interieur is deze kapel een mooi architecturaal geheel in laatbarokstijl. Het interieur is rijk, stijlvol en stemmig. Het meubilair is in Lodewijk XVIde stijl.

We verlaten de kapel langs de zijdeur en wandelen door de prachtige kloostergang naar de kloostertuin.

Kloosterlingen deden tot de 12de eeuw aan geneeskunde, daarna enkel aan ziekenzorg. De armen, bedelaars en kreupelen konden voor aalmoezen of tijdelijk onderdak terecht in abdijen en kloosters. Nadien ontstond er meer gerichte armenzorg in de zogenaamde armentehuizen (**zorg voor zieken en armen**). De kloosterlingen verschaften ook onderwijs (**zorg voor onderwijs**): een pensionaat voor juffrouwen, wat later een buitenschool voor volkskinderen werd in Hoegaarden. Tegenwoordig zijn er op dit domein nog steeds 3 scholen gevestigd (een lagere school, een lagere school voor speciaal onderwijs en een middelbare school voor buitengewoon onderwijs).

Langs het pad komen we in de Vroentestraat. We steken de straat over en passeren via de toegang tot het sportcomplex naar de Tiensestraat. Recht tegenover de uitgang van de sporthal staat het voormalig rusthuis.

6) Oud rusthuis. Bij de Franse Revolutie werden de vroegere sociale instellingen van het Sint-Eligius Gasthuis (zie punt 3) afgeschaft en overgedragen aan de Commissie van Openbare Onderstand, het huidige OCMW. Deze commissie nam de armenzorg op zich. Hieruit vloeiden 2 nalatenschappen, enerzijds het gasthuis (vroegere rusthuis) en anderzijds het weeshuis (zie punt 4). Het oude rusthuis deed van 1874 dienst als gasthuis om de zieken van de gemeente te onderhouden. Tot 1952 diende het als noodwoning voor enkele gezinnen; in 1953 werd het gerestaureerd en vanaf dan werd het een rusthuis (**zorg voor de bejaarden**). In 2008 werd het gebouw verkocht aan de Tiense huisvestingsmaatschappij die er sociale huisvesting zal in voorzien.

We vervolgen onze weg langs de Tiensestraat naar links, richting kruispunt. Op het kruispunt treffen we een herberg.

7) Herberg 't Nieuwhuys is vermoedelijk het oudste huis in Hoegaarden. Oorspronkelijk was het een pachthof met stallingen en koetshuis. Tussen 1573 en 1679 fungeerde het als een taverne voor doortrekkende vreemde troepen en overnachtingsplaats voor reizigers (herberg) (**zorg voor reizigers**). Rond 1582 was het een cabaret waar vrouwen “met kwaede faeme” zich verkochten aan de doortrekkende reizigers, soldaten, ...

Tegenwoordig is het een taverne waar ook sporadisch optredens plaatsvinden.

We steken het kruispunt over en passeren langs de Tommestraat langs een mooie vierkantshoeve..

8) De **Cruysbloehoeve** dateert uit de 2de helft van de 18de eeuw en toont de welstand van de boerbrouwers van weleer. Deze grote gesloten vierkantshoeve werd gebouwd in de typische Brabantse stijl. Ze heeft in het verleden ook als schuiloord (**zorg voor de medemens**) gediend in troebele tijden, onder meer ten tijde van de Franse Revolutie en tijdens Wereldoorlog I en II.

We volgen deze straat en op het kruispunt houden we even halt.

9) **Refugie van de 11.000 Maagden** is een 18de eeuwse vierkantshoeve. Het woonhuis van deze hoeve is gebouwd in 1739 voor Vandermolen, brouwer en schepen. Ook hier weer een mooie toegangspoort, minder imposant dan die van de pastorie waar we zo dadelijk passeren maar verfraaid met een bas-reliëf (1748) dat Sint-Ursula voorstelt. De legende vertelt dat deze Britse koningsdochter met 11.000 maagden vluchtte om aan een gedwongen huwelijk te ontsnappen. Hoe de hoevebenaming in Hoegaarden is terechtgekomen is niet bekend. Misschien omdat het Hoegaards kapittel afhankelijk was van de Keulse Domskerk en Ursula is de patroonheilige van deze Duitse stad. Een refugie is een toevluchtsoord dat zich in een veilige omgeving in een stad of dorp bevindt. Over de 11.000 maagden is verder niets geweten.

We slaan we rechts af en in de verte zien we al de blinkende toren van de Sint-Gorgoniuskerk.

10) Halverwege de straat aan de linkerkant is de **pastorie**, een 18de eeuwse herenwoning en poortgebouw. Oorspronkelijk was dit een burgerwoning gebouwd in 1747 voor brouwer Carolus Van Nerum. Pas na de Franse Revolutie kreeg ze de functie van pastorie.

Tegenover de pastorie lopen we door de voetweg Neskensstraat voorbij het nieuwe rusthuis Villa Hugardis.

Als we blijven rechtdoor lopen komen we terecht in de Tuinen van Hoegaarden en wandelen we via de centrale laan terug naar het vertrekpunt.